

Urban socialpedagogik i går, i dag och i framtiden

Man kan beskriva socialpedagogik som en trädgård. De största träden har djupa tyska och spanska teoretiska rötter, men man kan också hitta många nordiska växter, som har grott när kärnor av de stora träd har fallit ner på myllan och börjat växa under olika omständigheter i olika hörn av trädgården. Det finns också sådana växter som har utvecklats som påföljd av lokala behov och som har format egenartade teoretiska rötter och praktiska frukter. Den socialpedagogiska trädgården är alltså jättestor, eftersom det finns massor av olika betoningar om vad som är viktigt eller centralt i den socialpedagogiska teorin och praktiken. För att ta hand om trädgården så att den inte helt förvildas behöver man samarbete mellan trädgårdsmästare – till och med över olika slags gränser.

Nordiskt samarbete i socialpedagogisk utbildning, forskning och professionellt arbete har man utövat redan 25 år via NUFS, föreningen för Nordisk undervisning för socialpedagogik. I höstas, 29.9.–2.10.2005, arrangerade Finlands socialpedagogiska förening – i samarbete med Yrkeshögskolor Stadia, Arcada och Laurea, Diakoniyrkeshögskolan och Satakunta yrkeshögskolan – NUFS-jubileumskonferensen i Helsingfors.

Konferensen var ett konkret tillfälle till att passera gränser, både fysiska och andliga: Vi hade gäster från var och en av de nordiska länderna utom Island – till och med från Färöarna. Gästerna kom från olika slags

bakgrundsinstitutioner och förde med sig skiljaktiga perspektiv och uppfattningar om socialpedagogik. En av de mest synliga – eller hörbara – gränserna var spåket, men denna gräns har man lärt sig att leva med i de här nordiska konferenserna, som bekände också Kaarina Ranne, ordförande av Finlands socialpedagogiska förening, i sitt öppningstal:

”Mitt intressanta och spännande äventyr med den nordiska socialpedagogiken började på ön Aero i Danmark år 1997. Där hade jag ett tillfälle att lyssna på en av de mest kända sakkunniga i socialpedagogiken i Norden, Bent Madsen. Nu efter åtta år kan jag erkänna er, att jag förstod nästan inget, vad Bent Madsen talade om. Hans presentation inspirerade mig i alla fall så mycket, att när jag kom hem till Finland, läste jag hans bok ”Sosialpedagogikk og samfunnsforandring”. -- Allt detta, trots att jag så lite förstod danska, gav mig en stark känsla av samhörigheten. Redan då började jag känna, att jag var en del i den nordiska socialpedagogiska kedjan. -- De fina miljöerna och dom förtjusande människor, som jag har mött i dessa konferenser, har varit en stor inspirationskälla för mig på min socialpedagogiska resa.”

Som Kaarina Ranne sade, har många av de senaste NUFSS-konferenser hållits på landsbygden, på öar, på fjällar och vid havet. Jubileumskonferensen däremot hölls i en urban miljö, i hjärtat av Helsingfors. Temat för konferensen var därefter ”Urban socialpedagogik i går, i dag och i framtiden” och syftet med detta arrangemang var att ”vår huvudstad bjuder -- en god miljö att betrakta, hurdan har socialpedagogiken varit förut, hurdan är den i dag och vilka är visioner om socialpedagogiken i framtiden.”

I sin historia har socialpedagogik varit fast knuten vid samhällliga processer som industrialisering och urbanisering och nya sociala problem som kom till med de här processerna. I Tyskland på 1800-talet, till exempel, blev man bekymrad för utsatta barn och ungdom som hotades av fattigdom och misär men också av städernas skadliga frestelser och fördärv, när deras föräldrar inte längre hade möjligheter eller inte ens

förmåga att se efter deras uppfostran i det hastigt förändrande samhället. Det är lätt att se att desamma problem har vi fortfarande i våra samhäll men numera är de inte längre bara urbana problem utan de har blivit allmänna. Socialisationsprocessen händer inte längre automatisk, inte ens på landsbygden, utan valfriheten och -tvången med dess olika slags hot och risker har blivit vardag i livet av varje ung människa.

Socialpedagogik har alltså en klart urban historia, men vad är det som vore speciellt urban i dagens socialpedagogik? Finns det några sociala problem eller särskilda uppfostringsbehov som inte har hunnit spridas till landsbygden men som redan har framkallat socialpedagogisk verksamhet i större städer? Man kan åtminstone säga, att i urban miljö är skalan av sociala problem större och mera varierande, och därför finns det mera behov – och kanske också rum – för nya tanke- och arbetssätt, alltså möjligheter för socialpedagogiska åtgärder. Konferensen visade några exempel av detta och organiserade studiebesök till olika slags hjälp- och aktivitetsorganisationer: stödpunkt för prostituerade, bostadslösas socialservice, specialungdomsarbete och så vidare. Konferensen presenterade alltså ett blink av dagens sociala och pedagogiska utmaningar i Finlands huvudstad.

En tydlig meddelande för framtida socialpedagogik i konferensen var, att man måste satsa mera på teoribygandet. Praktiska utmaningar är sådana att socialpedagoger behöver en stadig teoretisk bas för att kunna utveckla inte bara individuella eller gemenskapliga åtgärder men också samhälleligt betydande verksamhet. Förbindelsen mellan teori och praktik är definitivt viktig i socialpedagogik. Detta menar att vi måste passera en gräns till, gränsen mellan yrkeshögskolor och universitet, och vi måste göra det med ännu större beslutsamhet och samarbetsvilja än tidigare.

Finlands socialpedagogiska förening publicerar denna gång sin socialpedagogisk tidskrift på svenska och engelska för att kunna passera språkgränsen mellan oss och våra nordiska grannar. I den här tidskriften

har man sammanställt föredragen som hölls vid konferensen. Vi har alla skrivit våra insatser med de färdigheter vi har; för några har det varit lättare att uttrycka sig på ett främmande språk och för några mycket svårare, några har fått hjälp och några har inte ens bett för hjälp. Sådant är livet och därför är den här principen, att var och en gör sitt bästa och det räcker, som klippt och skuren för en socialpedagogisk tidskrift.

Elina Nivala